

**Procedura interwencyjna w sytuacji podejrzenia krzywdzenia
lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego**

Podstawowe pojęcia

1. Krzywdzeniem małoletniego jest dowolna działalność lub zaniechanie ze strony rodzica, opiekuna prawnego, pracownika szkoły lub innego małoletniego, które powoduje u małoletniego szkodę, potencjalną szkodę lub groźbę szkody. Istotne jest, że samo krzywdzenie nie musi być celowe, a definicje mogą skupiać się na konkretnej czynności lub rodzaju szkody wyrządzonej małoletnim.
2. Wyróżnia się podstawowe formy krzywdzenia małoletnich:
 - a) przemoc fizyczna: określana jako celowe użycie siły fizycznej lub narzędzi przeciwko małoletniemu, prowadzące lub potencjalnie prowadzące do urazu fizycznego,
 - b) wykorzystywanie seksualne (przemoc seksualna): obejmuje przeprowadzane lub zamierzone akty seksualne, jak również wszelkie formy kontaktu seksualnego, które stanowią próbę seksualnej interakcji z małoletnim; wyróżnia się również bezkontaktowe formy uwodzenia seksualnego (grooming),
 - c) przemoc psychiczna: zachowanie polegające na sprawianiu bólu i cierpienia psychicznego ofierze, a więc poniżanie, zastraszanie, upokarzanie, wyśmiewanie, groźby lub zaniechanie emocjonalne,
 - d) zaniechanie: oznacza niezaspokojenie podstawowych potrzeb fizycznych, emocjonalnych, medycznych/dentystycznych lub edukacyjnych potrzeb małoletniego, w tym brak zapewnienia odpowiedniego pożywienia, higieny, schronienia lub bezpieczeństwa,
 - e) małoletni świadkiem przemocy domowej: polega na byciu świadkiem awantur, nadużyć i przemocy fizycznej między dorosłymi,
 - f) cyberprzemoc: przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie.

Symptomy

Pracownicy szkoły zwracają szczególną uwagę na obecność w zachowaniu małego symptomów mogących wskazywać na krzywdzenie. Należy zwrócić uwagę na następujące zachowania:

- a) małe posiada widoczne obrażenia ciała, takie jak siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.,
- b) wyjaśnienia małego dotyczące tych obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe do uwierzenia lub niespójne, małe często je zmienia,
- c) małe wykazuje niechęć do udziału w zajęciach obejmujących ćwiczenia fizyczne,
- d) małe nadmiernie zakrywa ciało, nieproporcjonalnie do sytuacji i warunków atmosferycznych,
- e) małe wzdryga się, gdy osoba dorosła podchodzi do niego,
- f) małe odczuwa lęk przed rodzicem lub opiekunem, zgłasza obawę dotyczącą powrotu do domu,
- g) małe zachowuje się w sposób pasywny, wycofany, uległy lub w sposób agresywny,
- h) małe cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne (np. bóle brzucha, głowy, mdłości itp.),
- i) małe nie kontroluje swoich czynności fizjologicznych,
- j) nastąpiła nagła i wyraźna zmiana w zachowaniu małego.

Procedury postępowania w przypadku krzywdzenia małego przez dorosłego

W sytuacji, gdy pracownik szkoły otrzymuje informacje o krzywdzeniu małego lub ma podejrzenia o istnieniu takiej sytuacji, ma obowiązek podjąć odpowiednie kroki w zależności od formy doznanej krzywdy.

1. W przypadku, gdy małe doświadczył ze strony pracownika szkoły przemocy skutkującej uszkodzeniem ciała, wykorzystania seksualnego lub zagrożone jest jego życie:
 - a) pracownik, który powziął informację o krzywdzeniu małego powiadamia dyrekcję szkoły, która po rozpoznaniu sytuacji wzywa pogotowie ratunkowe w przypadku poważnych obrażeń ciała lub konsultuje się z pielęgniarką, jeśli uszkodzenia nie wymagają natychmiastowej interwencji pogotowia, udziela pierwszej pomocy,
 - b) dyrekcja szkoły składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury, realizując obowiązek wynikający z art. 304 § 2 Kodeksu postępowania karnego,

c) pedagog szkolny sporządza notatkę służbową opisującą zdarzenie (Karta zdarzeń i plan wsparcia po ujawnieniu krzywdzenia małoletniego) oraz w porozumieniu z psychologiem, innymi specjalistami i wychowawcą ustala plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

2. W przypadku, gdy małoletni doświadcza ze strony pracownika szkoły innej przemocy fizycznej (uderzenie, popchnięcie, szturchnięcie, szarpnięcie) lub przemocy psychicznej (poniżenie, zastraszenie, upokorzenie, wyśmianie, grożenie):

a) pracownik szkoły powiadamia dyrekcję szkoły o zdarzeniu czy o własnych podejrzaniach dotyczących krzywdzenia małoletniego,

b) dyrekcja szkoły przeprowadza rozmowę wyjaśniającą, zobowiązując pracownika szkoły do stosowania obowiązujących Standardów,

c) pedagog szkolny sporządza notatkę służbową opisującą zdarzenie (Karta zdarzeń i plan wsparcia po ujawnieniu krzywdzenia małoletniego) oraz w porozumieniu z psychologiem, innymi specjalistami i wychowawcą ustala plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia, informując o tym rodziców lub opiekunów prawnych małoletniego.

3. W przypadku gdy małoletni doświadczył innych form krzywdzenia ze strony pracownika szkoły np. niestosowne komentarze, krzykzenie (poza sytuacjami wynikającymi z zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego):

a) pracownik szkoły powiadamia dyrekcję szkoły o zdarzeniu czy o własnych podejrzaniach dotyczących krzywdzenia małoletniego,

-b) dyrekcja szkoły przeprowadza rozmowę wyjaśniającą, zobowiązując pracownika szkoły do stosowania obowiązujących Standardów,

c) pedagog, psycholog szkolny lub inni specjaliści udzielają małoletniemu doraźnego wsparcia emocjonalnego.

4. W przypadku gdy małoletni doświadczył przemocy ze strony swojego rodzica lub opiekuna prawnego, pracownik szkoły powiadamia dyrekcję szkoły i wszczynane są działania zgodnie z procedurą „Niebieskie Karty”.

Procedury postępowania w przypadku krzywdzenia małoletniego przez małoletniego

W sytuacji, gdy pracownik szkoły otrzymuje informację o krzywdzeniu małoletniego przez małoletniego lub ma podejrzenia o istnieniu takiej sytuacji, ma obowiązek podjąć odpowiednie kroki w zależności od formy doznanej krzywdy.

1. W przypadku gdy małoletni doświadczył ze strony innego małoletniego przemocy skutkującej uszkodzeniem ciała, wykorzystania seksualnego lub zagrożone jest jego życie:

a) pracownik szkoły, który powziął informację o krzywdzeniu małoletniego powiadamia dyrektora szkoły, która po rozpoznaniu sytuacji wzywa pogotowie ratunkowe w przypadku poważnych obrażeń ciała lub konsultuje się z pielęgniarką, jeśli uszkodzenia nie wymagają natychmiastowej interwencji pogotowia, udziela pierwszej pomocy,

b) dyrektor zawiadamia o sytuacji rodziców lub opiekunów prawnych małoletnich oraz policję o możliwości popełnienia przestępstwa oraz wnosi do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny małoletniego sprawcy krzywdzenia,

c) pedagog szkolny sporządza notatkę służbową opisującą zdarzenie (Karta zdarzeń i plan wsparcia po ujawnieniu krzywdzenia małoletniego) oraz w porozumieniu z psychologiem szkolnym, innymi specjalistami i wychowawcą ustala plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia, informując o tym rodziców lub opiekunów prawnych małoletniego.

2. W przypadku, gdy małoletni doświadcza ze strony innego małoletniego innej przemocy fizycznej (uderzenie, popchnięcie, szturchnięcie, szarpnięcie) lub przemocy psychicznej (poniżenie, zastraszenie, upokorzenie, wyśmianie, grożenie) lub innych form krzywdzenia (krzyczenie, niestosowne komentarze):

a) pracownik informuje wychowawcę klasy, który przeprowadza rozmowy wychowawcze z małoletnimi oraz informuje o sytuacji ich rodziców lub opiekunów prawnych,

b) w przypadku powtarzającego się krzywdzenia wychowawca klasy informuje pedagoga szkolnego, który przeprowadza rozmowy z małoletnimi oraz informuje o sytuacji ich rodziców lub opiekunów prawnych, oraz sporządza notatkę służbową, opisującą zdarzenie (Karta zdarzeń i plan wsparcia po ujawnieniu krzywdzenia małoletniego), jak też w porozumieniu z psychologiem szkolnym, innymi specjalistami i wychowawcą ustala plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.